ТӨСӨЛ

МОНГОЛ УЛСЫН
ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЙДЫН ТУШААЛ

2017 оны ... дугаар сарын ... ны өдөр	Дугаар.....	Улаанбаатар хот

Сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвд үзүүлэх
тусламж, үйлчилгээний жагсаалтыг
шинэчлэн батлах тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2, Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.2 дахь хэсгийг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. “Сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээний жагсаалт”-ыг хавсралт ёсоор шинэчлэн баталсугай.

2. Энэхүү тушаалыг сумын эрүүл мэндийн төвүүдэд мөрдүүлж, үр дүнг тооцож ажиллахыг аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газрын дарга, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвийн эрхлэгч эмч нарт үүрэг болгосугай.

3. Тушаалын хэрэгжилтэд мэргэжил арга зүйн дэмжлэг үзүүлж ажиллахыг Бодлого төлөвлөлтийн газар /Р.Оюунханд/, Эмнэлгийн тусламжийн газар /Я.Буянжаргал/, Ерөнхий мэргэжлийн салбар зөвлөл /С.Сонин/-д, хүний нөөцийн бодлогыг зохицуулж, эмч мэргэжилтнүүдийг чадавхжуулах сургалтыг тогтмол зохион байгуулахыг Төрийн захиргааны удирдлагын газар /Д.Оюунчимэг/ тус тус даалгасугай.

4. Уг тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Төрийн нарийн бичгийн дарга /Д.Очирбат/-д үүрэг болгосугай.

5. Энэхүү тушаал гарсантай холбогдуулан Эрүүл мэндийн сайдын 2013 оны 07 сарын 09-ний өдрийн 246 дугаар тушаалыг хүчингүйд тооцсугай.

САЙД Д.САРАНГЭРЭЛ

Зөвшөөрсөн:	Д.Очирбат, Төрийн нарийн бичгийн дарга
Хянасан:	Я.Буянжаргал, ЭТГ-ын дарга
Боловсруулсан:	Т.Байгаль, ЭТГ-ын мэргэжилтэн

Эрүүл мэндийн сайдын
2017 оны ... дугаар сарын ... өдрийн
..... дугаар тушаалын хавсралт

СУМ, ТОСГОНЫ ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТӨВД ҮЗҮҮЛЭХ ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЖАГСААЛТ

Эрүүл мэндийн тухай хууль, Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай хууль, Сумын эрүүл мэндийн төвийн бүтэц, үйл ажиллагааны стандарт, холбогдох тушаал, журам, заавар, шийдвэр, эмнэл зүйн удирдамжийг үндэслэн Сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвөөс орон нутгийн болон зэргэлдээ сумын хүн амд үзүүлэх нийгмийн эрүүл мэндийн болон эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээг өрхийн анагаах ухаанд суурилан чанартай, тэгш, хүртээмжтэй, тасралтгүй, цогц байдлаар үзүүлнэ.

НЭГ. НИЙГМИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

1. Үйлчлэх хүрээний хүн амын эрүүл мэндийн байдалд судалгаа хийх

1.1.1 Иргэдийн эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлөх хүчин зүйлийн тандалтын судалгаа хийх,
1.1.2 Хүн амын эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлөх орчны судалгаа хийх,
1.1.3 Хүн амын өвчлөлийн байдалд дүн шинжилгээ хийх,
1.1.4 Халдварт өвчин гарсан тохиолдлын учир шалтгааныг судлах, хариу арга хэмжээ авах, мэдээлэх.

2. Эрүүл мэндийг дэмжих

1.2.1 Нийгмийн эрүүл мэндийн үндэсний хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх,
1.2.2 Орон нутгийн хүн амын зорилтот бүлэг тус бүрийн онцлогт тохирсон, шаардлагатай нийгмийн эрүүл мэндийн тэргүүлэх чиглэлийг тодорхойлох, тусламж, үйчилгээний төрөл, зайлшгүй шаардлагатай эм, эмнэлгийн хэрэгсэлийн төлөвлөлтийг жил бүр хийх, хүрч очих тусламж, үйлчилгээг түлхүү зохион байгуулах,
1.2.3 Эрүүл мэндийг дэмжих үйл ажиллагаанд иргэн, олон нийт, эрүүл мэндийн сайн дурын идэвхтэн, аж ахуйн нэгж байгууллагыг татан оролцуулах, орон нутгийн удирдлагуудад нөлөөллийн ажлыг зохион байгуулах, эрүүл мэндийг дэмжих хүсэлтэй аж ахуйн нэгж байгууллагыг мэргэжилт арга зүйгээр хангах,
1.2.4 Эрүүл, зөв хооллолт, дасгал хөдөлгөөн, чийрэгжүүлэлтийг дэмжих:
1.2.4.1 Буруу хооллолтын хандлага, дадлыг илрүүлж зөвлөгөө өгөх,
1.2.4.2 Хоол хүнсний чанарыг алдагдуулахгүй бэлтгэх, боловсруулах, хадгалах, хэрэглэх талаар зөвлөгөө өгөх,
1.2.4.3 Эрүүл зөв хооллолтын зөвлөгөө өгөх- өдөр тутмын хоол хүнсний бүтээгдэхүүний зохистой харьцаа, зөв сонголтын талаар зөвлөгөө өгөх,
1.2.4.4 Хүн бүр өдөрт наад зах нь 30 минут шаламгай алхах, идэвхтэй хөдөлгөөн хийхийг уриалах, өөрсдөө үлгэрлэх,
1.2.4.5 Хүүхэд, залуучууд биеийн тамир, чийрэгжүүлэх дасгалыг долоо хоногт 3 удаа, 60 минутаас доошгүй хугацаагаар хийх боломжийг хангаж ажиллахыг сургууль цэцэрлэгийн удирдлагууд уриалж, хамтран ажиллах,

1.2.4.6 Хүн амд биеийн жингээ тогтмол хэмжээнд барихын тулд өдөрт наад зах нь 1 цаг хүч тэнхээ шаардсан биеийн тамирын дасгал хөдөлгөөнөөр хичээллэхийг уриалах, сурталчлах,
1.2.5 Эмийн зохистой хэрэглээг дэмжих, сургалт сурталчилгааг зохион байгуулах.

3 Хүн амд эрүүл мэндийн боловсрол (ЭМБ) олгох
1.3.1 Эрүүл мэндийн боловсрол олгох сургалт зохион байгуулах:
1.3.1.1 Харъяаллын хүн амд хавдар үүсгэх эрсдэл бүхий холртой эх үүсвэр, хор хөнөөл, урьдчилан сэргийлэлтийн талаар сургалт, сурталчилгаа,
1.3.1.2 Өсвөр үеийнхэнд БЗДХ, ХДХВ-ийн халдвараас сэргийлэх сургалт, сурталчилгаа,
1.3.1.3 Малчдад мал, амьтнаас хүнд халдварладаг бруцеллёз, тарваган тахал, боом, галзуу, бэтэг зэрэг өвчнөөс сэргийлэх талаах сургалт, сурталчилгаа,
1.3.1.4 Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд болон асран хамгаалагчдад зориулсан дадал эзэмшүүлэх сургалт,
1.3.1.5 Гэр бүл төлөвлөлтийн талаар мэдлэг олгох, жирэмслэлтээ сэргийлэх аргын талаар таницуулах, ярилцлага өрнүүлэх,
1.3.1.6 Цэцэрлэгийн эмч, нийгмийн ажилтантай хамтран цэцэрлэгийн насны хүүхдүүдийн дунд амны хөндийн эрүүл мэндийг хамгаалах сургалт, сурталчилгаа зохион байгуулах,
1.3.1.7 Осол гэмтлээс сэргийлэх, үр дагаварын талаар мэдээлэл өгч, сургалт зохион байгуулах,
1.3.1.8 Гэр бүл, хамт олон, албан байгууллагын ажилчдын дунд стрессээс сэргийлэх, түүнийг даван туулах арга зүйн сургалт хийх,
1.3.2 Эрүүл мэндийн боловсрол олгох сурталчилгаа боловсруулах, түгээх,
1.3.3 Зонхилон тохиолдож буй халдварт бус өвчний эрсдэлээс сэргийлэх, зан үйлийг өрчлөх, амьдралын зөв дадал хэвшлийг төлөвшүүлэх, үйл ажиллагаанд иргэн, олон нийтийг татан оролцуулах.

4 Урьдчилан сэргийлэлт, эрт илрүүлэг
1.4.1 Зонхилон тохиолдох халдварт болон халдварт бус өвчнийг эрт илрүүлэх үзлэгийг тогтмол зохион байгуулах төлөвлөгөөг боловсруулж, хэрэгжүүлэн үр дүнг тооцох,
1.4.2 Халдвар хяналтын тогтолцоог бэхжүүлэх, цочмог халдварт өвчний эрсдэлт хүчин зүйл болон шинэ, шинээр сэргэж байгаа халдварт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлж, халдварт өвчний эрсдэлт бүлгийн судалгаанд үндэслэн иргэнийг хяналтанд авах, товлолын болон нөхөн дархлаажуулалтад 100 хувь хамруулах, ариутгал халдвартгүйтгэл, эрүүл ахуйн талаар үнэлгээ өгч, шаадлагыг хангуулах,
1.4.3 Халдварт бус өвчний урьдчилан сэргийлэлт, эрт илрүүлэгийн үзлэг, явуулын үзлэг, оношилгоо, эмчилгээ, хяналтын тасралтгүй байдлыг хангаж, эргэх холбоог бий болгож, үр дүнг тооцох,
1.4.4 Архи, тамхи, мансууруулах болон сэтгэц нөлөөт бодисын хор, хөнөөлөөс сэргийлэх:
1.4.4.1 Тамхи, архи хэрэглэдэггүй залуусын дундаас үе тэнгийн сургагч бэлдэх, тэднээр дамжуулж нөлөөллийн ажил зохион байгуулах,
1.4.4.2 Дам тамхидалтаас урьдчилан сэргийлэх талаар ухуулга, нөлөөллийн арга хэмжээ явуулах,
1.4.4.3 Аж ахуйн нэгж, албан байгууллагуудад тамхигүй орчин бий болгоход дэмжлэг үзүүлэх
1.4.4.4 Архи, тамхины шинэчилсэн хуулийн талаар ухуулга, нөлөөллийн, сургалт, сурталчилгааны арга хэмжээ явуулах,
1.4.4.5 Мансууруулах болон сэтгэц нөлөөт бодисын хэрэглээг хязгаарлах талаар ухуулга, нөлөөллийн арга хэмжээ явуулах,

1.4.5 Орон нутгийн соёл, зан заншил, уламжлалт анагаах ухааны арга барилыг урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагаанд түлхүү ашиглах.

ХОЁР. ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ, ҮЙЛЧИЛГЭЭ

2.1 Хүүхдэд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ

Үндсэн багц	Тусламж, үйлчилгээний жагсаалт	Тусламж, үйлчилгээний төрөл					
		Урьдчилан сэргийлэх	Оношлох	Амбулатори	Хэвтүүлэн эмчлэх	Хянах	Илгээх
2.1.1. Нярай хүүхдэд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ							
Эрүүл нярай хүүхдэд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ	Гэрээр эргэх	+				+	
	Нярайн асаргаа, сувилгаа, зөвлөгөө өгөх	+				+	
	Амин дэмийг сэргийлэх тунгаар өгөх	+	+	+		+	
	Товлолт болон нөхөн дархлаажуулалтанд хамруулах	+				+	
	Өсөлт, хөгжлийг үнэлэх	+	+	+		+	
Өвчтэй болон эрхтэн тогтолцооны эмгэгтэй хүүхдэд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ	Шарлалттай нярайд тусламж үзүүлэх	+	+	+	+	+	+
	Хооллолтын бэрхшээлтэй, бага жинтэй нярайд тусламж үзүүлэх	+	+	+		+	
	Суулгалттай нярайд тусламж үзүүлэх	+	+	+	+	+	
	Арьсны идээт тууралттай, нянгийн халдвартай нярайд тусламж үзүүлэх	+	+	+	+	+	
	Хатгаатай нярайд тусламж үзүүлэх	+	+	+	+	+	
	Аюултай болон тулгамдсан шинж илэрсэн нярайд тусламж үзүүлэх		+	+	+		+
2.1.2. 2 сартайгаас 5 хүртэлх насны хүүхдэд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ							
Эрүүл хүүхдэд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ	Гэрээр эргэх	+				+	
	Хүүхдийн асаргаа, сувилгаа, зөвлөгөө өгөх	+				+	
	Аминдэмийг сэргийлэх тунгаар өгөх	+				+	
	Хооллолтыг үнэлэх	+	+	+		+	
	Товлолт болон нөхөн дархлаажуулалтанд хамруулах	+				+	
	Өсөлт, хөгжлийг үнэлэх	+	+	+		+	
	Нэмэлт дархлаажуулалтанд	+					

	хамруулах						
	Тархвар судлалын заалтаар дархлаажуулалт хийх	+					
Өвчтэй хүүхдэд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ	Аюултай ерөнхий шинжтэй хүүхдэд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ		+	+	+	+	+
	Ханиалгалт ба амьсгалын саадтай үед үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ		+	+	+	+	
	Суулгалттай хүүхдэд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ		+	+	+	+	
	Халууралттай хүүхдэд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ		+	+	+	+	
	Чихний өвчтэй хүүхдэд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ		+	+	+	+	
	Суурь өвчтэй хүүхдэд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ	+	+	+	+	+	
	Хооллолтын бэрхшээлтэй хүүхдэд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ	+	+	+	+	+	
	Бусад эрхтэн тогтолцооны эмгэгтэй хүүхдэд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ	+	+	+	+	+	+
2.1.3. Өсвөр насны хүүхдэд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ							
Өсвөр насны эрүүл хүүхдэд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ	Нөхөн үржихүйн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ	+		+		+	
	Бэлгийн замын халдварын үеийн тусламж, үйлчилгээ	+	+	+		+	+
	Хорт зуршлаас сэргийлэх, эрт илрүүлэлтийн үеийн тусламж, үйлчилгээ	+	+	+		+	
	Сэтгэлзүйн тусламж, үйлчилгээ	+	+	+		+	
	Нэмэлт дархлаажуулалтанд хамруулах	+				+	
	Тархвар судлалын заалтаар дархлаажуулалт хийх	+					

2.2. Нөхөн үржихүйн насны эмэгтэйчүүдэд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ

Үндсэн багц	**Тусламж үйлчилгээний жагсаалт**	**Тусламж, үйлчилгээний төрөл**					
		Урьдчилан сэргийлэх	Оношлох	Амбулатори	Хэвтүүлэн эмчлэх	Хянах	Илгээх
2.2.1 Жирэмсэн эмэгтэйчүүдэд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ							
Жирэмсэн үеийн тусламж,	Эрүүл жирэмсний хяналт	+	+	+		+	
	Эрсдэлтэй жирэмсний хяналт		+		+		+
	Жирэмсний цус багадалт	+	+	+	+	+	

үйлчилгээ	Илүү тээлт		+		+		+
	Зулбалт, дутуу төрөхөөр завдалт	+	+		+	+	+
	Жирэмсний эрт ба хожуу цус алдалт	+	+	+	+	+	+
	Манас таталт, манас таталтын урьдал	+	+	+	+	+	+
	Жирэмсний үеийн бусад эмгэгүүд	+	+	+	+	+	+
Төрсний дараахь тусламж, үйлчилгээ	Эхийн хяналт	+	+	+		+	
	Төрсний дараахь халдварын хяналт, тусламж	+	+	+		+	
	Төрсний дараахь цус алдалтын тусламж	+	+	+	+	+	
	Ихэс үлдэлтийн үеийн тусламж		+		+		
	Гэр бүл төлөвлөлтийн тусламж, үйлчилгээ	+				+	
2.2.2. Эмэгтэйчүүдийн тусламж, үйлчилгээ							
Нөхөн үржихүйн тусламж, үйлчилгээ	Нөхөн үржихүйн насны эмэгтэйчүүдийн урьдчилан сэргийлэх үзлэг	+	+	+		+	
	Гэр бүл төлөвлөлтөд хамруулах	+				+	
	Эмэгтэйчүүдийн үрэвсэлт өвчин	+	+	+	+	+	
	Үтрээнээс цус алдах хам шинж	+	+	+	+	+	
	Умайн хүзүүний өмөнг эрт илрүүлэх	+	+			+	
	Хөхний өмөнг эрт илрүүлэх	+	+			+	
	Эмэгтэйчүүдийн бусад өвчин эмгэг	+	+	+	+	+	+

2.3. Ахмад настанд үзүүлэх тусламж үйлчилгээ

Үндсэн багц	**Тусламж үйлчилгээний жагсаалт**	**Тусламж, үйлчилгээний төрөл**					
		Урьдчилан сэргийлэх	Оношлох	Амбулатори	Хэвтүүлэн эмчлэх	Хянах	Илгээх
	Амьдралын чанарыг сайжруулах тусламж, үйлчилгээ	+	+	+		+	
	Хэвтрийн болон хөгжлийн бэрхшээлтэй ахмад настанд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ	+	+	+	+	+	
	Халамж шаардлагатай ахмад настанд үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ	+	+	+		+	

2.4. Халдварт бус өвчний тусламж, үйлчилгээ

Үндсэн багц	**Тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх өвчний жагсаалт**	**Тусламж, үйлчилгээний төрөл**

Нүдний өвчин	Нүдний салстын үрэвсэлт өвчин	+	+	+	+	+	
	Нүдний эвэрлэг бүрхэвчийн үрэвсэлт өвчин	+	+			+	+
	Нүдний даралт ихсэх өвчин	+	+	+		+	+
	Нүдний гэмтэл	+	+	+		+	+
	Зовхины үрэвсэл	+	+	+		+	
	Нянгийн кератит	+	+	+		+	
	Иридоциклит	+	+	+		+	+
	Болор цайх	+	+			+	+
	Торлог хуурах, урагдах	+	+			+	+
	Чихрийн шижингийн нүд	+	+			+	+
	Харааны мэдрэлийн неврит	+	+	+		+	+
	Ретракци ба аккомодацийн эмгэгүүд		+			+	+
	Харааны гажуудал ба хараа алдагдах	+	+	+		+	
	Нистагм ба нүдний алимны хэвийн биш хөдөлгөөн	+	+	+		+	+
	Нярайн нүдний үрэвсэл	+	+	+		+	+
Чих, хамар, хоолойн өвчин	Оталги, чих өвдөх	+	+	+		+	+
	Гадна чихний үрэвсэл		+	+		+	+
	Дунд чихний үрэвсэл	+	+	+		+	+
	Чихний нянгийн шалтгаант чихний дахилтат халдвар		+	+		+	
	Хэнгэргэн хальс цоорох		+	+		+	+
	Хэнгэргэн хальс цооролттой чихний архаг халдвар		+	+		+	+
	Сонсгол бууралт		+	+		+	+
	Хэрх, хавхлага гэмтсэн/гэмтээгүй		+	+		+	+
	Хамрын үрэвсэл		+	+		+	+
	Хамрын дайврын өвдөлт		+	+		+	
	Архаг риносинусит		+	+		+	+
	Харшлын бус ба харшлын ринит		+	+		+	
	Хамрын ургацаг		+			+	+
	Хамар хоолойн махны архаг өвчнүүд		+			+	+
	Шүлсний булчирхайн нянгийн үрэвсэл		+	+		+	+
	Гүйлсэн булчирхайн үрэвсэл	+	+	+	+	+	+
	Төвөнх, цагаан мөгөөрсөн хоолойн өвчин	+	+		+	+	+
	Хүзүүний гүн буглаа		+			+	+

Амьсгалын замын өвчин	Гуурсан хоолойн үрэвсэл	+	+	+	+	+	
	Уушгины үрэвсэлт өвчин	+	+	+	+	+	
	Уушгины архаг бөглөрөлт		+	+	+	+	**+**
	Уушгины багтраат өвчин	+	+	+	+	+	
	Уушгины хаван	+	+	+	+	+	
Арьсны өвчин	Арьсны харшилт өвчин эмгэг	+	+	+		+	
	Хамуу	+	+	+		+	
Цусны эргэлтийн эрхтэн тогтолцооны эмгэг	Артерийн даралт ихсэх өвчин	+	+	+		+	
	Үүдэн венийн даралт ихсэх	+	+	+	+	+	+
	Зүрхний ишеми өвчин	+	+	+		+	+
	Титэм судасны өвчин	+	+	+	+	+	+
	Зүрхний архаг/ цочмог дутагдал	+	+	+	+	+	+
	Хэрэх өвчин	+	+	+	+	+	+
	Зүрхний гажгууд		+		+	+	+
	Цус багадалт	+	+	+	+	+	
	Тархины ишемийн ннфаркт	+	+	+	+	+	+
	Тархины судасны бусад өвчнүүд	+	+	+	+	+	+
	Захын судасны өвчнүүд	+	+			+	+
Дотоод шүүрлийн эрхтэн тогтолцооны эмгэг	I хэв шинжийн чихрийн шижин өвчин	+	+	+		+	
	Цочмог гипергликеми	+	+	+	+	+	
	Цочмог гипогликеми	+	+	+	+	+	+
	II хэв шинжийн чихрийн шижин өвчин	+	+	+		+	+
	Бамбай булчирхайн иод дутлын эмгэг	+	+			+	+
	Бамбайн хордлого	+	+			+	+
	Өндгөвчний үйл ажиллагааны хямрал	+	+			+	+
Хоол боловсруулах эрхтэн тогтолцооны өвчин	Амны хөндийн үрэвсэлт өвчин	+	+	+		+	
	Шүд цоорох өвчин	+	+	+		+	
	Залгиур хоолойн үрэвсэлт өвчин	+	+	+		+	
	Ходоодны үрэвсэлт өвчин	+	+	+	+	+	
	Гэдэсний үрэвсэлт өвчин	+	+	+	+	+	
	Элэгний үрэвсэлт өвчин	+	+	+	+	+	
	Элэгний хатуурал	+	+	+	+	+	
	Элэгний буглаа		+	+	+	+	**+**
	Нойр булчирхайн үрэвсэлт өвчин	+	+	+	+	+	
	Цөсний замын үрэвсэлт өвчин	+	+	+	+	+	
	Шамбарам		+	+	+	+	**+**
	Хошногоны амсрын цууралт		+	+	+	+	**+**
	Хошного орчмын, шулуун гэдэсний буглаа		+	+	+	+	**+**
	Өтгөн хатах		+	+		+	
Бөөр, шээсний замын	Давсагны үрэвсэл	+	+	+	+	+	+
	Бөөрний тэвшинцэрийн үрэвсэл	+	+	+	+	+	+
	Бөөрний түүдгэнцрийн үрэвсэл	+	+	+	+	+	+

өвчин	Бөөр чулуужих өвчин	+	+		+	+	+
Мэдрэлийн тогтолцоон ы эмгэг	Толгой өвдөлтийн хамшинж		+	+		+	+
	Тархины цусны эргэлтийн хямрал	+	+			+	+
	Цус харвалтын дараахь тусламж, үйлчилгээ	+	+	+	+	+	+
	Уналт таталт		+	+	+	+	+
	Паркинсоны өвчин	+	+	+		+	
	Эпилепси	+	+	+		+	+
	Полиневропати	+	+	+		+	+
	Тархины саажилт, нэг талын саажилт, доод мөчдийн саажилт, 4 мөчний саажилт, бусад саажилт	+	+	+		+	+
	Гурвалсан мэдрэлийн эмгэг	+	+	+	+	+	+
Сэтгэцийн тулгамдсан асуудал	Сэтгэл гутрал	+	+	+		+	
	Сэтгэл түгшил	+	+	+		+	
	Нойргүйдэл	+	+	+	+	+	+
	Архаг ядаргаа	+	+	+	+	+	+
	Тайлбарлаж боломгүй бие махбодийн зовиур шаналгаа	+	+	+	+	+	+
Донтолтын үеийн тусламж, үйлчилгээ	Архинд донтох эмгэгийн үеийн тусламж, үйлчилгээ	+	+	+	+	+	+
	Тамхинд донтох эмгэгийн үеийн тусламж, үйлчилгээ	+	+	+		+	
	Мансууруулах болон сэтгэц нөлөөт бодист донтох эмгэгийн үеийн тусламж, үйлчилгээ	+	+	+	+	+	
Яс булчингийн тогтолцоо ба холбох эдийн эмгэг	Үений эмгэг, үрэвсэлт өвчнүүд	+	+	+	+	+	+
	Тогтвортой/ тогтвортой бус бах		+	+	+	+	+
	Ясны эмгэг, үрэвсэлт өвчнүүд	+	+	+	+	+	+
	Булчингийн үрэвсэлт өвчнүүд	+	+	+	+	+	+
Хавдар	Бүх төрлийн хавдар	+	+	+	+	+	+
Зонхилон тохиолдох мэс заслын өвчний үед үзүүлэх тусламж үйлчилгээ	Мухар олгойн үрэвсэлт өвчин		+		+		+
	Гэдэс түгжрэх өвчин		+		+		+
	Улаан хоолойн хураагуур судасны өргөсөлт		+	+		+	+
	Хэвлийн түгээмэл үрэвсэлт өвчин		+		+		+
	Цочмог идээт үрэвсэл		+	+	+		+

2.5. Халдварт өвчний үеийн тусламж, үйлчилгээ

Тусламж үйлчилгээ үзүүлэх өвчний	Тусламж, үйлчилгээний төрөл	

жагсаалт							
Халууралт			+		+	+	+
Амьсгалын замын халдварт өвчнүүд	+	+	+	+	+	+	+
Гэдэсний халдварт өвчнүүд	+	+	+	+	+	+	+
Бэлгийн замаар дамжих халдварт өвчнүүд	+		+	+	+		+
Сүрьеэгийн тусламж үйчилгээ	+	+	+	+	+		+
Зооноз, шинэ болон сэргэж буй халдварт өвчнүүд	+	+	+	+	+	+	+
Шинэ болон сэргэж буй халдварт өвчнүүд	+	+	+	+	+	+	+

2.6 Яаралтай үеийн тусламж, үйлчилгээ

Үндсэн багц	**Тусламж, үйлчилгээний жагсаалт**	**Тусламж, үйлчилгээний төрөл**			
		Урьдчилан сэргийлэх	Анхны тусламж үзүүлэх	Хэвтүүлэн эмчлэх	Илгээх
Эрэмбэлэн ангилалт хийх	**Өвчтэй хүүхдийг эрэмбэн ангилах**				
	Эрэмбэ 1 буюу нэгдүгээр зэрэглэлд амь нас эрсдэх, амин эрхтэний үйл ажиллагаа зогсох аюул шууд заналхийлсэн, эмнэлгийн сэхээн амьдруулах хойшлуулшгүй тусламжийг 2-5 минутын дотор үзүүлж эхлэх шаардлагатай тохиолдлууд хамаарах бөгөөд энэ бүлгийн үйлчлүүлэгчид улаан өнгийн пайз зүүж ялгана.		+	+	+
	Эрэмбэ 2 буюу хоёрдугаар зэрэглэлд амин эрхтэний үйл ажиллагаа ноцтой алдагдсан, цаашид эмь нас эрсдэх өндөр магадлалтай үйлчлүүлэгчид эмнэлгийн яаралтай болон эрчимт эмчилгээг 10 минутын дотор үзүүлж эхлэх шаардлагатай тохиолдлууд хамаарах бөгөөд энэ бүлгийн үйлчлүүлэгчид шар өнгийн пайз зүүж ялгана.		+	+	+
	Эрэмбэ 3 гуравдугаар зэрэглэлд аль нэгэн эрхтэн системийн үйл ажиллагааны ээнэгшилт алдагдаагүй, эмнэлгийн тусламжийн үйлчилгээг 30 минутаас 1 цаг		+	+	+

	хүртэл хүлээх бололцоотой тохиолдлуудыг хамруулах ба энэ бүлгийн үйлчлүүлэгчид ногоон өнгийн пайз зүүж ялгана.				
	Насанд хүрсэн хүнийг эрэмбэлэн ангилах				
	Эрэмбэ 1 буюу нэгдүгээр зэрэглэлд амь нас эрсдэх, амин эрхтэний үйл ажиллагаа зогсох аюул шууд заналхийлсэн, эмнэлгийн сэхээн амьдруулах хойшлуулшгүй тусламжийг 2-5 минутын дотор үзүүлж эхлэх шаардлагатай тохиолдлууд хамаарах бөгөөд энэ бүлгийн үйлчлүүлэгчид улаан өнгийн пайз зүүж ялгана.		+	+	+
	Эрэмбэ 2 буюу хоёрдугаар зэрэглэлд амин эрхтэний үйл ажиллагаа ноцтой алдагдсан, цаашид эмь нас эрсдэх өндөр магадлалтай үйлчлүүлэгчид эмнэлгийн яаралтай болон эрчимт эмчилгээг 10 минутын дотор үзүүлж эхлэх шаардлагатай тохиолдлууд хамаарах бөгөөд энэ бүлгийн үйлчлүүлэгчид шар өнгийн пайз зүүж ялгана.		+	+	+
	Эрэмбэ 3 гуравдугаар зэрэглэлд аль нэгэн эрхтэн системийн үйл ажиллагааны ээнэгшилт алдагдаагүй, эмнэлгийн тусламжийн үйлчилгээг 30 минутаас 1 цаг хүртэл хүлээх бололцоотой тохиолдлуудыг хамруулах ба энэ бүлгийн үйлчлүүлэгчид ногоон өнгийн пайз зүүж ялгана.		+	+	+
	Эрэмбэ 4 дөрөвдүгээр зэрэглэлд үйлчлүүлэгчийн эрхтэн системийн үйл ажиллагааны үзүүлэлтэнд архаг болон ялимгүй өөрчлөлт илэрсэн, яаралтай тусламж шаардлагагүй, эмнэлгийн тусламж үйлчилгээг 1-2 цагийн хугацаагаар хүлээх боломжтой, зөвхөн эмнэлгийн үзлэг, зөвлөгөө шаардлагатай, тохиолдлуудыг хамруулан үйлчлүүлэгчид цагаан өнгийн пайз зүүж ялгана.		+	+	+
Яаралтай тусламж	Осол гэмтлийн үеийн яаралтай тусламж	+	+	+	+
	Амьсгал, цусны эргэлтийн эмгэгийн үеийн яаралтай тусламж, үйлчилгээ	+	+	+	+
	Төрөх, жирэмсний үеийн яаралтай тусламж, үйлчилгээ	+	+	+	+
	Манас таталтын урьдал болон манас таталтын үе	+	+	+	+
	Жирэмсний хурц цус алдалт	+	+	+	+
	Хүүхдэд тохиолдох өвчин эмгэгийн үеийн яаралтай тусламж үйлчилгээ	+	+	+	+
	Цус алдалт	+	+	+	+
	Ил, далд шарх	+	+	+	+
	Хугарал /өвдөлт намдаах, чиг, байрлал/	+	+	+	+

Осол гэмтэл	Тархины гэмтэл	+	+	+	+
	Хэвлийн битүү гэмтэл		+	+	+
	Хордлого	+	+	+	+
	Түлэгдэлт	+	+	+	+
	Гадны биет	+	+	+	+
	Угаартах	+	+	+	+
	Осголт, хөлдөлт	+	+	+	+
	Амьтанд хазуулах	+	+	+	+
	Усанд унах	+	+	+	+
	Цахилгаанд цохиулах	+	+	+	+
	Халуун, хүйтэн зэвсгийн гэмтэл	+	+	+	+
	Дулааны цохилт	+	+	+	+
Бусад	Гамшгийн үеийн яаралтай тусламж үйлчилгээнүүд	+	+	+	+

2.7 Сувилахуйн тусламж, үйлчилгээ

2.7.1 Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас баталсан “Гэрээр сувилахуйн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх” журмыг мөрдөж ажиллана.

2.7.2 Сувилахуйн бусад тусламж, үйлчилгээ

Үндсэн багц	Тусламж, үйлчилгээний жагсаалт	Өрхийн эрүүл мэндийн төв				
		Гэрийн эргэлт	Асаргаа, сувилгаа	Зөвлөх	Илрүүлэх	Хянах
Жирэмсэн эмэгтэй болон эхэд үзүүлэх сувилахуйн тусламж	Хөх бэлдэх	+	+	+		+
	Эхийн биеийн байдлыг үнэлэх	+	+	+		+
	Дасгал, хөдөлгөөн заах, зөвлөх	+	+	+		+
	Төрөхөд бэлдэх	+	+	+		+
Төрсний дараахь үеийн сувилахуйн тусламж	Эхийн хөх арчлах	+	+	+		+
	Зөв хөхүүлэх	+	+	+		+
	Эхийн биеийн байдлыг үнэлэх	+	+	+		+
	Сэтгэлзүйн зөвлөгөө өгөх	+	+	+		+
Нярайд үзүүлэх сувилахуйн тусламж	Нярайн хүй цэвэрлэх	+	+	+	+	+
	Нярайн нүд, ам, хамар цэвэрлэх, эм дусаах	+	+	+		+
	Нярайг усанд оруулах	+	+	+		+
	Нярайд иллэг хийх	+	+	+		+
	Нярайн жин, уртыг хэмжих	+	+	+		+
	Хөхийг зөв хөхүүлэх	+	+	+		+
	Өлгийдөх өлгий бэлдэх, зааж сургах	+	+	+	+	+
	БЦЖ вакцины урвал үзэх	+	+	+	+	+

Бага насны хүүхдийн сувилахуйн тусламж	Өсөлт, бойжилтыг хэмжих	+	+	+	+	+
	Дархлаажуулалтад хамруулах	+	+	+	+	+
	Витаминжуулалтад хамруулах	+	+	+	+	+
	Хооллолтын зөвлөгөө өгөх	+	+	+	+	+
	Чийрэгжүүлэлтийн зөвлөгөө өгөх	+	+	+	+	+
Өсвөр насны хүүхдийн сувилахуйн тусламж	Гэр бүл төлөвлөлтийн зөвлөгөө өгөх	+	+	+	+	+
	Хорт зуршлаас сэргийлэх зөвлөгөө өгөх	+	+	+	+	+
	Дархлаажуулалтад хамруулах	+	+	+	+	+
	Витаминжуулалтад хамруулах	+	+	+	+	+
	Чийрэгжүүлэлтийн зөвлөгөө өгөх	+	+	+	+	+
	Сэтгэлзүйн зөвлөгөө өгөх	+	+	+	+	+
Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд үзүүлэх тусламж	Нийгэм хамт олонд тулгуурласан сэтгэлзүйн тусламж	+	+	+	+	+
	Дасгал хөдөлгөөн заах	+	+	+	+	+
	Хооллолтын зөвлөгөө өгөх	+	+	+	+	+
	Сэтгэлзүйн зөвлөгөө өгөх	+	+	+	+	+
	Асран хамгаалагчид сургалт хийх	+	+	+	+	+
	Нийгмийн халамжид хамруулах	+	+	+	+	+
	Тоног төхөөрөмжид суурилсан тусламж	+	+	+	+	+
Хөнгөвчлөх тусламж	Эм, тарианд суурилсан тусламж	+	+	+	+	+
	Дасгал хөдөлгөөн заах	+	+	+	+	+
	Хооллолтын зөвлөгөө өгөх	+	+	+	+	+
	Сэтгэлзүйн зөвлөгөө өгөх	+	+	+	+	+
	Асран хамгаалагчид сургалт хийх	+	+	+	+	+

2.8 Амбулаторийн тусламж, үйлчилгээ

2.8.1 Булчин тариа
2.8.2 Судас тариа
2.8.3 Дусал тариа
2.8.4 Арьсан дор тариа
2.8.5 Арьсан доторх тариа
2.8.6 Боолт хийх
2.8.7 Шарх цэвэрлэх
2.8.8 Толгой бариа
2.8.9 Даралт бууруулах бариа
2.8.10 Тайвшруулах бариа
2.8.11 Бумба
2.8.12 Төөнө засал
2.8.13 Цахилгаан төөнө засал
2.8.14 Зүү эмчилгээ
2.8.15 Цахилгаан зүү эмчилгээ
2.8.16 Гурвалжин зүүн хатгалт
2.8.17 Ороолт эмчилгээ
2.8.18 Самнуур, хануур
2.8.19 Нүд дурандах

2.8.20 Хараа шалгах
2.8.21 Даралт үзэх
2.8.22 Амьсгал тоолох
2.8.23 Зүрхний цохилт тоолох
2.8.24 Захын судсанд хүчилтөрөгч тодорхойлох
2.8.25 Ургийн зүрхний цохилт тоолох
2.8.26 Ургийн зүрхний бичлэг хийх
2.8.27 Шарлалт оношлох
2.8.28 Чих дурандах
2.8.29 Хамар дурандах
2.8.30 Эмэгтэйчүүдийн үзлэг хийх
2.8.31 Пап сорил авах
2.8.32 Ерөндөг тавих, авах
2.8.33 Хөхний үзлэг хийх
2.8.34 Жирэмсний үзлэг, хяналт хийх
2.8.35 Жирэмссэн эмэгтэйд дасгал хөдөлгөөн заах
2.8.36 Бургуй тавих
2.8.37 ЭХО үзлэг хийх
2.8.38 ЭКГ ашиглах зүрхний цахилгаан бичлэг хийх
2.8.39 Шүдний үзлэг хийх
2.8.40 Дархлаажуулалт хийх
2.8.41 Жин, өндөр үзэх, БЖИ тодорхойлох
2.8.42 Ходоод, дээд гэдэсний хаймсуур тавих
2.8.43 Дефибрилятор ашиглах
2.8.44 ASSIST асуумж авах

2.9 Цахилгаан эмчилгээ

2.9.1 УВЧ-ээр шарлага хийх
2.9.2 Солюкс эмчилгээ
2.9.3 Инфра улаан туяа эмчилгээ
2.9.4 Искра эмчилгээ
2.9.5 Лазерь эмчилгээ
2.9.6 Электрофорез эмчилгээ
2.9.7 Утлага хийх
2.9.8 Хүчилтөрөгчийн эмчилгээ
2.9.9 Парофен эмчилгээ
2.9.10 Нурууны массаж сандал ашиглан эмчилгээ хийх

2.10 Хөдөлгөөн эмчилгээ

2.10.1 Татлага, хүзүү сээр, нурууны массаж
2.10.2 Хийн дасгал заах
2.10.3 Давсан зам
2.10.4 Дугуйн эмчилгээ
2.10.5 Гүйлтийн замын эмчилгээ
2.10.6 Биеийн индекс тодорхойлох

2.11 Гэрээр үзүүлэх тусламж, үйлчилгээ

2.11.1 Дусал тариа
2.11.2 Судас тариа
2.11.3 Булчин тариа
2.11.4 Арьсан дор тариа
2.11.5 Арьсан доторх тариа
2.11.6 Шээлтүүр тавих
2.11.7 Бумба тавих
2.11.8 Бургуй тавих
2.11.9 Бариа хийх
2.11.10 Төөнүүр засал
2.11.11 Цахилгаан зүү
2.11.12 Шарх цэвэрлэх
2.11.13 Боолт хийх
2.11.14 Хэвтрийн өвчтөнд угаалга хийх
2.11.15 Утлага хийх
2.11.16 Зөөврийн ЭКГ ашиглан зүрхний цахилгаан бичлэг хийх
2.11.17 Зөөврийн ЭХО ашиглан үзлэг хийх
2.11.18 Искра эмчилгээ
2.11.19 Инфра эмчилгээ
2.11.20 Лазерь эмчилгээ
2.11.21 Хаймсуур тавих
2.11.22 Нярайн үзлэг, эргэлт хийх
2.11.23 Нярайн хүй цэвэрлэх
2.11.24 Нярайн нүд цэвэрлэх
2.11.25 Нярайн хамар цэвэрлэх

2.12 Өдрийн эмчилгээ

2.12.1 Хүүхдэд үзүүлэх өдрийн эмчилгээ
2.12.1.1 Гуурсан хоолойн үрэвсэлт өвчнүүд
2.12.1.2 Уушгины хатгалгаа
2.12.1.3 Залгиур хоолойн үрэвсэлт өвчин
2.12.1.4 Ходоодны сөөргөө /өсвөр насанд/
2.12.2 Насанд хүрэгчдэд үзүүлэх өдрийн эмчилгээ
2.12.2.1 Зүрх судасны өвчин
2.12.2.1.1 Цусны даралт ихсэлтийн II, III үе
2.12.2.1.2 Зүрхний ишемит өвчин
2.12.2.1.3 Уушгин зүрх ба уушгины цусны эргэлтийн өвчин
2.12.2.2 Хоол боловсруулах эрхтэн тогтолцооны өвчин
2.12.2.2.1 Ходоодны сөөргөө
2.12.2.2.2 Элэгний архаг үрэвсэл
2.12.2.2.3 Нойр булчирхайн үрэвсэл
2.12.2.2.4 Цөсний хүүдийн үрэвсэл
2.12.2.3 Мэдрэлийн тогтолцооны өвчин

2.12.2.3.1 Тархины судасны өвчин
2.12.2.3.2 Архаг ядаргаа
2.12.2.3.3 Үений үрэвсэлт өвчин
2.12.2.4 Амьсгалын замын эрхтэн тогтолцооны өвчин
2.12.2.4.1 Гуурсан хоолойн архаг бөглөрөлт өвчин
2.12.2.4.2 Багтраа
2.12.2.4.3 Уушгины хатгалгаа
2.12.2.5 Шээс, бэлгийн замын эрхтэн тогтолцооны өвчин
2.12.2.5.1 Бөөрний архаг үрэвсэл
2.12.2.5.2 Давсагны үрэвсэл

2.13 Хөнгөвчлөх тусламж, үйлчилгээ

2.13.1 Хордлого тайлах эмчилгээ
2.13.2 Өвчин намдаах эмчилгээ
2.13.3 Шинж тэмдгийн эмчилгээ

2.14 Оношилгоо, лабораторийн үйлчилгээ

Сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвд хийгдэх лабораторийн шинжилгээ

	Оношилгоо болон хяналтад хэрэглэх шинжилгээ	**Сум, тосгоны ЭМТ-д хийх**	**Илгээх**
1. Шээсний шинжилгээ			
1.1	Туузан оношлуураар (хэмжээ, хувийн жин, pH, уураг, улаан эс, нитрит, сахар, уробилиноген, цагаан эс, кетон)	+	
1.2	Шээсний тунадаснаас наац бэлтгэж микроскопоор шинжлэх	+ Техникчтэй бол	+
1.3	Шээсний тунадаснаас наац бэлтгэж микроскопоор нян илрүүлэх	+ Техникчтэй бол	+
1.4	Хүний бета хорион гонадотропин (жирэмсний тест, түргэвчилсэн туузан оношлуур)	+	
2. Эмэгтэйчүүдийн сорил			
2.1	PAP сорил	+	+
2.2	Жирэмсэн эсэхийг тодорхойлох	+	
3. Цусны шинжилгээ			

3.1	Цусны бүлэг тодорхойлох	+	
3.2	Цусны хувийн тохироо үзэх (цус сэлбэх тохиолдолд)	+	+ 1-р зэрэглэлийн СЭМТ-д зөвшөөрнө.
3.3	Гемоглобин тодорхойлох	+	
3.4	Цусны ерөнхий шинжилгээ (цагаан эс, улаан эс, ялтас эс, гемоглобин, гематокрит)	+	
3.5	Улаан эсийн тунах хурд	+	
3.6	Нийт лейкоцитийн тоо	+	
3.7	Гематокрит	+	+ 1-р зэрэглэлийн СЭМТ-д зөвшөөрнө.
3.8	Цусны наац бэлтгэн Гемза эсвэл Эозин Гематоксинаар будаж лейкоцитыг ялгаж авах	+	
4. Биохими			
4.1	Цусанд сахар үзэх (өглөөний өлөн цусанд тодорхойлох)	+	
4.2	Глюкозын зохих тунг өгсөнөөс хойш 1 ба 2 цагийн дараа цусны сахар тодорхойлох	+	+ 1-р зэрэглэлийн СЭМТ-д зөвшөөрнө.
4.3	Билирубин тодорхойлох	+	
4.4	Уураг тодорхойлох	+	
4.5	АЛАТ тодорхойлох	+	
4.6	АСАТ тодорхойлох	+	
4.7	Креатинин (сийвэнд болон шээсэнд)	+	+

			1-р зэрэглэлийн СЭМТ-д зөвшөөрнө.
4.8	Амилаза	+	
4.9	Шүлтлэг фосфатаз (ШФ)	+	+ 1-р зэрэглэлийн СЭМТ-д зөвшөөрнө.
4.10	Гамма глутамил трансферез (ГГТ)	+	+ 1-р зэрэглэлийн СЭМТ-д зөвшөөрнө.
4.11	Холестерин	+	
4.12	С урвалжит уураг	+	
5. Цусны серологийн шинжилгээ			
5.1	Тэмбүүгийн түргэвчилсэн сорил	+	
5.2	Тэмбүүгийн шинжилгээ (RPR, TPHA)	+	+
5.3	ХДХВ түргэвчилсэн сорил	+	
5.4	ХДХВ шинжилгээ (ФХУ)	+	+
5.5	HBV түргэвчилсэн сорил	+	
5.6	HBV шинжилгээ (ФХУ)	+	+
5.7	HCV түргэвчилсэн сорил	+	
5.8	HCV шинжилгээ (ФХУ)	+	+
6. Сүрьеэгийн шинжилгээ			
6.1	Цэрний сорьц цуглуулах	+	+
6.2	Цэрний түрхэц	+	

6.3	Өсгөврийн шинжилгээ		+
7. Бусад шинжилгээ			
7.1	Шээсний нян өсгөвөрлөх	+	+
7.2	Шимэгч хорхойн өндөг илрүүлэх	+	+
7.3	Суулгалтат халдварыг илрүүлэх түргэвчилсэн оношлуур	+	
7.4	Амьсгалын замын халдварыг илрүүлэх түргэвчилсэн оношлуур	+	
7.5	Тропонин түргэвчилсэн оношлуур	+	
7.6	Өтгөнд далд цус тодорхойлох	+	+
7.7	Үтрээ ба шээсний сүвний сорьц шинжлэх	+	
8. Оношилгоо			
8.1	Зүрхний цахилгаан бичлэг	+	
8.2	Хэт авиан оношилгоо	+	
8.3	Рентген	+	+ 1-р зэрэглэлийн СЭМТ-д зөвшөөрнө.
8.4	Отоскоп	+	
8.5	Офталмоскоп	+	

--oOo--